

บทที่ 3

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และการเปลี่ยนแปลงมูลค่าสินค้าส่งออกของประเทศไทย

3.1 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของประเทศไทย

ประเทศไทยมีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาแล้วหลายรูปแบบ กล่าวคือตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นยุคที่มีการค้าขายกับต่างประเทศค่อนข้างมากเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาก่อนหน้า โดยในสมัยรัชกาลที่ 4 นั้นค่าเงินบาทถูกกำหนดด้วยน้ำหนัก และราคาของเนื้อเงิน ส่วนเงินตราต่างประเทศถูกกำหนดด้วยน้ำหนักและราคาทองคำ เพราะฉะนั้นราคาแลกเปลี่ยนเงินตราจึงขึ้นอยู่กับราคาเงินเทียบกับทองคำในเวลานั้น ระบบดังกล่าวได้ใช้เรื่อยมาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่รัฐบาลไม่ต้องเข้าแทรกแซงแต่ประการใด

ปี พ.ศ. 2445 ในสมัยรัชกาลที่ 5 ราคาเนื้อเงินตกต่ำลงเรื่อย ๆ ทำให้เงินบาทเสื่อมค่าลงและมีผลทำให้ภาระการชำระหนี้ต่างประเทศสูงขึ้น จึงมีการเปลี่ยนมาใช้ระบบมาตรฐานทองคำ (gold exchange standard) ในสมัยนั้นการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน มักอิงกับเงินปอนด์สเตอร์ลิงของประเทศอังกฤษ เพราะเป็นสกุลเงินที่ใช้แพร่หลายระหว่างประเทศในสมัยนั้น

เมื่อเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี 2484 การค้าต่างประเทศถูกตัดขาด เงินทุนสำรองต่างประเทศซึ่งฝากอยู่ในสหรัฐอเมริกาและอังกฤษถูกกัก ทำให้เงินหมุนเวียนภายในประเทศขาดทุนสำรองหนุนหลัง ต้องใช้หลักทรัพย์รัฐบาลชดเชยส่วนที่ขาดไป พอญี่ปุ่นยกพลเข้าสู่ประเทศไทยได้ บังคับให้ไทยกำหนดค่าเงินบาทที่ 1 บาทเท่ากับ 1 เยน เท่ากับเป็นการลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 36 เมื่อสงครามสิ้นสุด รัฐบาลไทยได้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนใหม่ให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในช่วงนั้น แต่ทุนสำรองระหว่างประเทศขาดแคลน รัฐบาลไทยได้กำหนดค่าเงินบาทที่ 40 บาทต่อ 1 ปอนด์สเตอร์ลิง โดยยึดหลักให้อัตราแลกเปลี่ยนขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจกับทุนสำรองเงินตรา

ในเดือนธันวาคมปี 2488 มีการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund : IMF) และประเทศส่วนมากได้ยึดถือระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (Fixed exchange rate) เป็นหลัก เพราะเห็นว่าระบบนี้จะช่วยให้การค้าและการชำระเงินดำเนินไปโดยราบรื่น โดยที่ประเทศของสมาชิก IMF ต้องกำหนดค่าเงินของตนเทียบกับทองคำหรือเงินดอลลาร์สหรัฐเรียกว่า

“ค่าเสมอภาค” (par value) และจะต้องดูแลไม่ให้อัตราแลกเปลี่ยนของตนเคลื่อนไหวสูงขึ้นหรือต่ำลงเกินร้อยละ 1 จากค่าเสมอภาคนี้

3.1.1 ระบบค่าเสมอภาค: พ.ศ. 2506-2511

สำหรับประเทศไทยได้เข้ามาเป็นสมาชิกของ IMF ในปี พ.ศ. 2492 แต่ได้กำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทในปี 2506 เมื่อสถานะทางการเงินของประเทศมีเสถียรภาพมั่นคงดีแล้ว โดยกำหนดค่าเสมอภาคของเงินบาทเท่ากับทองคำบริสุทธิ์หนัก 0.0427245 กรัม หรือ 20.80 บาท ต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐและใช้เรื่อยมาจนถึงปี พ.ศ. 2515

ในระหว่างนั้น รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา (Exchange Equalization Fund : EEF) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่รับซื้อและขายเงินตราต่างประเทศกับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันการเคลื่อนไหวอย่างผิดปกติของอัตราแลกเปลี่ยนในท้องตลาด

ทางด้านต่างประเทศ สถานการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศเริ่มส่อเค้าว่าจะมีความปั่นป่วนมาก เริ่มด้วยในปี พ.ศ. 2510 เงินปอนด์ลดค่าลง และในปีต่อมาในสหรัฐอเมริกาเริ่มมีการแยกตลาดทองคำเป็นตลาดเอกชนและตลาดทางการ ต่อมาในปี 2512 เงินฟรังก์ของฝรั่งเศสก็ลดค่า ส่วนเงินมาร์กเพิ่มค่าในปี 2514 สหรัฐอเมริกาประกาศให้เงินดอลลาร์สหรัฐถอนตัวจากทองคำ และมีผลให้ตลาดการเงินของโลกปั่นป่วน จนกระทั่งต้องมีการประชุมและตกลงกันตาม Smithsonian Agreement โดยขยายช่วงที่อนุญาตให้เงินตราต่างประเทศขึ้นลงจากค่าเสมอภาคได้กว้างขึ้นจากร้อยละ 1 เป็นร้อยละ 2.25

สำหรับประเทศไทยยังคงยึดค่าเงินบาทไว้กับดอลลาร์สหรัฐในอัตรา 20.80 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐเช่นเดิม เพื่อรักษาฐานะทางการค้าต่างประเทศของไทยไม่ให้ด้อยลงไปกว่าเดิม แต่ดอลลาร์สหรัฐลดค่าลงเมื่อเทียบกับทองคำ จนมีอยู่ช่วงหนึ่งในปี 2516 การที่เงินบาทลดลงตามค่าของเงินดอลลาร์สหรัฐทำให้ค่าครองชีพภายในประเทศสูงขึ้น รัฐบาลจึงต้องปรับค่าเงินบาทขึ้นร้อยละ 4

3.1.2 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกับธนาคารพาณิชย์ (Daily fixing): พ.ศ.2521-2524

ในปีพ.ศ 2521 ประเทศไทยจึงมีการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากที่ผูกกับทองคำและดอลลาร์สหรัฐเป็นเทียบกับกลุ่มเงินตราสกุลสำคัญๆจำนวนหนึ่ง โดยทุนรักษาระดับร่วมกับธนาคารพาณิชย์ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเป็นประจำวันเรียกว่า “Daily fixing”

ทุนรักษาระดับฯสามารถเข้าไปเสนอซื้อเสนอขายร่วมกับธนาคารพาณิชย์ด้วย ดังนั้นจึงอยู่ในฐานะที่ชักจูงให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวอย่างมีเสถียรภาพสอดคล้องกับนโยบายทางการ

ในแง่วิธีดำเนินการ ก็มีการปรับให้สอดคล้องกับระบบที่ใช้ คือ ทุนรักษาระดับฯยกเลิกการซื้อขายกับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่กำหนดไว้ตายตัว โดยไม่จำกัดจำนวน เปลี่ยนมาเป็นการซื้อขายตามจำนวนและในอัตราที่ตกลงกันในแต่ละวัน

ระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเทียบกับดอลลาร์ เคลื่อนไหวได้ยืดหยุ่นขึ้นไม่ได้มีค่าตายตัวอยู่ที่ 20 บาทต่อดอลลาร์เหมือนอดีต แต่ทางการก็พยายามดูแลให้มีเสถียรภาพ อัตราแลกเปลี่ยนภายใต้ระบบนี้จึงเคลื่อนไหวในช่วงแคบๆระหว่าง 20.19 บาทถึง 21.00 บาทต่อดอลลาร์ ทั้งนี้เนื่องจากทางการตระหนักว่าผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการธุรกิจต่างประเทศก็ยังคงคุ้นเคยกับค่าดอลลาร์ที่คงที่มานานอยู่มาก การปรับระบบให้อัตราแลกเปลี่ยนมีความยืดหยุ่นขึ้นจึงต้องใช้หลักค่อยเป็นค่อยไปเพื่อมิให้ตลาดเงินตราต่างประเทศปั่นป่วน

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นขึ้นดังกล่าว มีส่วนช่วยให้ตลาดเงินตราต่างประเทศตื่นตัว ทั้งธนาคารพาณิชย์และลูกค้าให้ความสนใจและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านเงินตราต่างประเทศมากขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้ามีธุรกรรมเกิดมากขึ้นด้วย

ระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันใช้อยู่ประมาณ 3 ปี และประสบปัญหาบางประการ โดยเฉพาะในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนนั้น ได้ทำให้เกิดการเก็งกำไรพอสสมควร ประกอบกับช่วงนั้นประเทศไทยประสบปัญหาการขาดดุลการค้าจำนวนมาก จึงทำให้มีการลดค่าเงินบาทลง 2 ครั้งพร้อมกับยกเลิกระบบ Daily fixing ในปี พ.ศ. 2524

3.1.3 ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน : พ.ศ.2524-2527

ตั้งแต่ต้นปี 2524 ค่าเงินดอลลาร์มีแนวโน้มแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญต่างๆในตลาดโลก แม้ภายใต้ระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกัน ทางการก็ต้องพยายามปรับค่าเงินบาทให้ต่ำลงเมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. มิฉะนั้นค่าเงินบาทจะแข็งขึ้นมากเทียบกับสกุลสำคัญอื่นๆ ตามค่าดอลลาร์ไปด้วย ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อความสามารถในการแข่งขันด้านส่งออกและกระทบฐานะดุลการชำระเงินของประเทศในที่สุด

ช่วงกลางปี 2524 ค่าดอลลาร์ในตลาดโลกยังคงพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง บรรดานักธุรกิจต่างๆละธนาคารพาณิชย์ยังไม่มีเชื่อมั่นต่อเงินบาท มีการคาดคะเนเก็งกำไรให้อัตราแลกเปลี่ยนและเร่งชำระคืนหนี้ต่างประเทศ ทำให้เงินสำรองทางการลดลงอย่างฮวบฮาบ โดยเฉพาะในระบบระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันร่วมกันที่ธนาคารพาณิชย์สามารถรู้ปริมาณเงินตราต่างประเทศที่

ทุนรักษาระดับฯ ขายออกไปอย่างต่อเนื่องทุกวัน จะทำให้ความไม่มั่นใจในค่าเงินบาทรุนแรงขึ้น และปริมาตรเงินบาทสูงขึ้น

วันที่ 15 กรกฎาคม 2524 ทางกรกจึงประกาศลดค่าเงินบาทลงร้อยละ 8.7 เมื่อเทียบกับ ดอลลาร์ สหรัฐ. จากดอลลาร์ละ 21 กลายเป็นดอลลาร์ละ 23 เพื่อไม่ให้เงินบาทแข็งเกินความจริงเมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่นๆ พร้อมกันนั้นก็ได้ยกเลิกระบบอัตราแลกเปลี่ยนประจำวันรวมกันไป

หลังจากนั้น ทุนรักษาระดับฯ ก็ได้ยื่นอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทสำหรับการซื้อขายกับ ธนาคารพาณิชย์คงที่ในระดับ 23 บาทตลอดมาจนถึงปลาย 2527

ในช่วงเวลานั้น ทางกรกก็ได้พยายามรักษาเสถียรภาพของเงินบาทเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบอัตราแลกเปลี่ยนและตลาดเงินตราต่างประเทศโดยมีการดำเนินมาตรการเสริมหลายประการ ได้แก่

1. ทุนรักษาระดับฯเปิดทำธุรกรรม swap เงินตราต่างประเทศ 3 เดือนกับธนาคารพาณิชย์ ระหว่างวันที่ 15 กันยายน-31 ธันวาคม 2524 เท่ากับเป็นการประกันค่าเงินบาทซึ่งกระตุ้นให้ธนาคารพาณิชย์และลูกค้าเงินตราต่างประเทศเข้ามามากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการช่วยผ่อนคลายภาวะเงินตึงตัวในขณะนั้นด้วย
2. ขอความร่วมมือให้ธนาคารพาณิชย์ดำรงฐานะเงินตราต่างประเทศทันที เป็นบวกไม่เกินร้อยละ 20 ของเงินกองทุน เพื่อป้องกันมิให้ถึงกับไร้อัตราแลกเปลี่ยนจนเกินควร
3. ให้ผู้ส่งออกที่ได้รับความอนุเคราะห์ทางการเงินจากธนาคารแห่งประเทศไทยตามระเบียบรับช่วงซื้อลดตัวฯ ต้องทำสัญญาขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้กับธนาคารพาณิชย์ และธนาคารพาณิชย์ต้องขายเงินตราที่รับซื้อล่วงหน้าไว้ในทันที วัตถุประสงค์ก็เพื่อพัฒนาตลาดเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าให้มีปริมาณเพียงพอสำหรับวงการธุรกิจ อีกทั้งทำให้อัตราปริมาตรล่วงหน้าไม่สูงเกินไป

3.1.4 ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนประจำวัน โดยอิงค่าเงินบาทไว้กับเงิน

สกุลสำคัญหลายสกุล (ระบบ ตะกร้าเงิน Basket of currencies) พ.ศ. 2527-2540

ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2524 ค่าเงินบาทผูกติดค่าดอลลาร์มาโดยตลอด (ที่ 23 บาทต่อ ดอลลาร์) ดังนั้น เมื่อค่าดอลลาร์ในตลาดโลกมีแนวโน้มแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินสกุลสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงตั้งแต่กลางปี 2527 ค่าเงินบาทจึงแข็งขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย เมื่อเทียบกับ มาร์กเยอรมนีและปอนด์อังกฤษ

ระบบการผูกขาดเงินไว้กับดอลลาร์ สหรัฐ เพียงสกุลเดียวทำให้ค่าเงินบาทสูงกว่าที่ควร จำเป็นมากก่อให้เกิดผลเสียหายทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะด้านดุลการค้าและราคาพืชผล

ดังนั้นวันที่ 5 พฤษภาคม 2527 จึงได้มีการปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนให้มูลค่าเงินบาทไว้กับกลุ่มเงินตราของประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทย แทนที่จะผูกค่าไว้กับดอลลาร์ สรอ. เพียงสกุลเดียวและให้ทุนรักษาระดับฯ เป็นผู้กำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. ของทุนรักษาระดับฯ กับธนาคารพาณิชย์ทุกวัน ซึ่งหมายความว่าค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. จะไม่คงที่ตายตัวเช่นในอดีต แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ทุกวันตามการเปลี่ยนแปลงค่าของกลุ่มสกุลเงินที่ประกอบเป็นตะกร้าเงินบาท

พร้อมกับการเริ่มใช้ระบบใหม่ ก็มีการปรับค่าเงินบาท เมื่อเทียบกับดอลลาร์ สรอ. ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมด้วย จากดอลลาร์ละ 23 บาทเป็น 27 บาท หรือลดลงร้อยละ 15 อัตราแลกเปลี่ยนระบบใหม่นั้นเป็นอัตราที่คาดว่าจะช่วยแก้ปัญหาดุลการค้า ดุลการชำระเงินให้เป็นไปตามเป้าหมาย และเป็นอัตราที่วงการธุรกิจธนาคารเชื่อว่า เป็นค่าที่เหมาะสมและไม่เกิดการเก็งกำไรขึ้น

3.1.5 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Managed Float): พ.ศ. 2540-ปัจจุบัน

นับตั้งแต่ได้มีการใช้ระบบตะกร้าเงินมาตั้งแต่วันที่ 5 พฤศจิกายน 2527 โดยกำหนดค่าเงินบาทเทียบกับกลุ่มสกุลเงินของประเทศคู่ค้าสำคัญ โดยทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นผู้ประกาศอัตรากลางระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์ สรอ. และทำการซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ. กับธนาคารพาณิชย์ตามอัตราที่กำหนดนั้น ระบบดังกล่าวทำให้เงินบาทเป็นสกุลเงินมีเสถียรภาพมากที่สุดสกุลหนึ่งในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งช่วยเอื้ออำนวยให้การค้าการลงทุนขยายตัวอย่างรวดเร็วส่งผลให้เศรษฐกิจไทยมีอัตราการเติบโตในเกณฑ์สูง

อย่างไรก็ตามตั้งแต่ปี 2538 เป็นต้นมา เศรษฐกิจไทยเริ่มมีปัญหาด้านเสถียรภาพ อัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเพิ่มสูงขึ้น ทางการเงินจึงได้กำหนดนโยบายการเงินการคลังอย่างระมัดระวังเพื่อชะลอการใช้จ่ายของระบบเศรษฐกิจภายใต้กรอบของการรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาท แนวนโยบายดังกล่าวมีผลให้เสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งอัตราเงินเฟ้อและการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดปรับตัวดีขึ้น แต่มาตรการดังกล่าวรวมทั้งภาวะการณีส่งออกที่ตกต่ำและเงินทุนนำเข้าที่ชะลอลง ทำให้เศรษฐกิจชะลอตัวลงค่อนข้างมาก ในด้านการเงินนั้นอัตราดอกเบี้ยในประเทศอื่นอยู่ในระดับสูง ประกอบกับระบบสถาบันการเงินประสบปัญหาหนี้เสีย และต้นทุนการเงินสูงขึ้น ทำให้เกิดข้อจำกัดในการขยายตัวของสินเชื่อและประกอบธุรกิจภาคเอกชน สถานการณ์ดังกล่าวทำให้มีการเรียกร้องกันอย่างกว้างขวางให้ผ่อนคลายนโยบายการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ปัจจุบันนี้ทำให้เกิดการเก็งกำไรในค่าเงินบาทจากการคาดคะเนว่า ทางธนาคารอาจจะใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเครื่องมือแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเพื่อให้อัตราดอกเบี้ยในประเทศสามารถปรับลดลงได้

อย่างไรก็ดี ได้ปรากฏว่ามีการเก็งกำไรในค่าเงินบาทเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ต้นปี 2540 ซึ่งทางการได้เข้าแทรกแซงตลาดเงินตราต่างประเทศ เพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทตามความจำเป็น การเก็งกำไรรุนแรงขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2540 ถึงแม้ทางการจะสามารถยุติการเก็งกำไรในต่างประเทศลงได้ แต่ภายในประเทศมีข่าวลือการลดค่าเงินบาทและวิพากษ์วิจารณ์นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนกันอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง จนทำให้ธุรกิจเอกชนขาดความเชื่อมั่นต่อค่าเงินบาท

จากสถานการณ์และเหตุผลดังกล่าวข้างต้น กระทรวงการคลังและธนาคารแห่งประเทศไทยจึงได้ปรับปรุงระบบอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ 2 กรกฎาคม 2540 เพื่อยุติความไม่แน่นอนที่เกิดจากการขาดความเชื่อมั่นในนโยบายอัตราแลกเปลี่ยน โดยปรับไปสู่ระบบใหม่ที่จะเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมทางเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดจนเพื่อรับรองระบบเศรษฐกิจไทยที่มีความสลับซับซ้อน และเชื่อมโยงกับต่างประเทศมากขึ้นจากการเปิดเสรีทางการค้า การลงทุน และการเงิน

ภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว(managed float) ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินตราสกุลต่างๆ จะถูกกำหนดโดยกลไกตลาดตามอุปสงค์และอุปทานของเงินตราในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงขึ้นลงได้ตามปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้าซื้อขายเงินดอลลาร์ สรอ.ในตลาดตามความจำเป็นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนโยบายเศรษฐกิจ

3.2 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ (Foreign Exchange Rate System)

ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับอัตราแลกเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนวิวัฒนาการมาตั้งแต่ ค.ศ. 1880 พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

3.2.1 ระบบมาตรฐานทองคำ (ค.ศ. 1880-1914)

ลักษณะที่สำคัญของมาตรฐานทองคำ (Gold Standard) คือ เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่โดยแต่ละประเทศจะกำหนดค่าเงินของตนไว้กับทองคำ มาตรฐานทองคำนี้มีอยู่ 2 ประเภทหลัก คือ มาตรฐานเหรียญทองคำ และมาตรฐานทองคำแท่ง

ก. มาตรฐานเหรียญทองคำ (Gold Specie Standard)

ทองคำที่สามารถทำหน้าที่ตามมาตรฐานเหรียญทองคำได้จะต้องได้รับการยอมรับกันระหว่างประเทศว่าเป็นเครื่องมือในการชำระหนี้ ทั้งนี้ อะไรก็ตามที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนและชำระหนี้ได้นั้น จะต้องมีความสมบัติ 4 ประการดังนี้

1. ธนาคารกลางต้องรับประกันที่จะซื้อหรือขายทองคำไม่จำกัดจำนวนในราคาคงที่
 2. ทุกคนสามารถหลอมทองคำให้อยู่ในรูปต่างๆ ได้อย่างเสรี
 3. ผู้มีทองคำในครอบครองสามารถนำไปปั๊มเป็นเหรียญประทับตราที่โรงกษาปณ์ ได้ไม่จำกัดจำนวน
 4. การนำเข้า-ส่งออกทองคำไม่มีข้อจำกัด
- การปฏิบัติตามเงื่อนไขเหล่านี้ก็เพื่อให้มั่นใจว่าราคาหน้าเหรียญกับมูลค่าโลหะที่ใช้ทำเหรียญมีค่าเท่ากันเสมอ

ข. มาตรฐานทองคำแท่ง (Gold Bullion Standard)

ภายใต้มาตรฐานทองคำแท่ง ปริมาณเงินหมุนเวียนในระบบจะเป็นเงินกระดาษทองคำจะทำหน้าที่เป็นเพียงสินทรัพย์สำรองหนุนหลัง เงินกระดาษสามารถนำมาแลกเปลี่ยนเป็นทองคำได้ตลอดเวลาจากธนาคารผู้ออก แต่การนำเงินกระดาษมาแลกเปลี่ยนเป็นทองคำก็มีไม่มากนัก ดังนั้น ธนาคารผู้ออกจึงไม่จำเป็นต้องถือทองคำไว้หนุนหลังเต็มจำนวนอีกต่อไปอัตราการหนุนหลังที่ลดลงเพียงใดก็ยิ่งทำให้ธนาคารกลางสามารถสร้างเงินได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ ปริมาณเงินกระดาษที่หมุนเวียนในตลาดจึงมักมีมากกว่าทองคำที่ถืออยู่

ค. ช่วงสงครามโลก (ค.ศ. 1918-1939): การแข่งขันกันลดค่าเงิน (The Devaluation Race) ความต้องการใช้เงินจำนวนมากของเศรษฐกิจในระหว่างสงครามสามารถทำได้ทางเดียวคือ การสร้างเงินขึ้นมาซึ่งผลักดันให้เกิดเงินเฟ้อ ความแตกต่างในอัตราเงินเฟ้อระหว่างประเทศได้ก่อให้เกิดความแตกต่างกันมากขึ้นอย่างชัดเจนในความสัมพันธ์ของระดับราคาสินค้าระหว่างประเทศ การปรับตัวทั้งในภาคเศรษฐกิจภายในและภายนอกได้ส่งผลกระทบต่ออีกหลายประเทศ จากการลดค่าเงินลงมามาก แต่การลดค่าเงินสกุลหนึ่งก็ย่อมต้องเกี่ยวข้องกับการปรับค่าของเงินสกุลอื่นๆ เพื่อที่พยายามรักษาความเสมอภาคค่าเงินตนเองไว้ต้องลดค่าเงินของตนเองตอบได้ การแข่งขันกันลดค่าเงินจึงมีผลกระทบต่อเงินสกุลที่สำคัญของโลกทุกสกุล

3.2.2 ระบบมาตราปริวรรตทองคำ (The gold Exchange Standard) ค.ศ. 1944-1970

ประสบการณ์ที่ขมขื่นในระหว่างสงครามทำให้สหรัฐและอังกฤษได้ริเริ่มสร้างระบบการเงินที่เสรีมีเสถียรภาพและได้รับความร่วมมืออีกหลายฝ่าย ข้อเสนอของสหรัฐฯ ได้รับการยินยอม ณ การประชุมที่ Bretton Woods ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1944 โดยหวนกลับไปใช้แนวความคิดพื้นฐานของมาตรฐานทองคำ

ขณะเดียวกันได้มีการจัดตั้งกองทุนการเงินระหว่างประเทศขึ้น (International Monetary Fund :IMF) ทำหน้าที่ติดตามการดำเนินงานของระบบใหม่ วัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อจัดตั้งระบบการเงินระหว่างประเทศที่เป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยน เพื่อจัดการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินเพื่อสนับสนุนความสามารถในการแปลงค่าของเงินทุกสกุล IMF ได้จัดตั้งกองทุนสินเชื่อขึ้นเพื่อช่วยเหลือ เรียกว่าสิทธิถอนเงินปกติ (Ordinary Drawing Rights) ประเทศที่มีเงินสำรองไม่เหมาะสมสามารถขอความช่วยเหลือจากสิทธิถอนเงินนี้ได้เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการปรับตัวภายในประเทศที่จำเป็นเพื่อแก้ไขปัญหาดุลการค้าของประเทศที่ขาดดุล จำนวนเงินสินเชื่อขึ้นอยู่กับโควตาของแต่ละประเทศที่ได้รับการจัดสรรให้ในขณะใดขณะหนึ่ง ซึ่งกำหนดให้มีความสัมพันธ์กับเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น(Gross National Product)เงินสำรองระหว่างประเทศ ขนาดและความผันผวนของการค้าระหว่างประเทศ

ก. การพัฒนาทางการเงินในทศวรรษ 1950 และ 1960 (พ.ศ. 2493 ถึง 2512)

ระบบการเงินระหว่างประเทศที่นำมาสู่ระบบ Bretton Woods ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าจะประสบกับวิกฤตการณ์และผลกระทบที่รุนแรงมาเป็นระยะก็ตาม แต่เมื่อเข้าสู่ทศวรรษ 1950 ก็กลับมาเป็นช่วงเวลาที่สงบลงและมีการกลับไปสู่การแปลงค่าเงินโดยเสรี (Convertibility) อย่างต่อเนื่อง กลับกัน ในทศวรรษ 1960 เป็นเวลาของความผิดหวังและสั่นคลอนรากฐานของระบบเป็นอย่างมาก จุดริ้วรอยแรกของโครงสร้างการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งปรากฏเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2501 ไม่นาน หลังจากนั้นเงินสกุลยูโรปตะวันออกทุกสกุลสามารถแปลงค่าแลกเปลี่ยนกันได้อย่างเสรี (External Convertibility) การขาดดุลการชำระเงินอย่างมากของสหรัฐฯ ทำให้ทองคำลดลงอย่างรวดเร็ว ผลักดันให้ราคาตลาดทองคำสูงขึ้น ทำให้ธนาคารกลางของประเทศต่างๆ มีการลงขันทองคำ (Gold Pool) เพื่อรักษาเสถียรภาพของราคาทองคำ พร้อมกับกำหนดราคาทางการด้วยการแทรกแซงตลาด (Market Operations) นอกจากนี้ เหตุการณ์ทางการเงินยังได้ผลกระทบจากผลของความแตกต่างจากในอัตราความเจริญเติบโตของแต่ละประเทศ ก่อให้เกิดการลดลงของทองคำอย่างรวดเร็วและรุนแรงขึ้นอีกครั้ง เป็นผลให้ธนาคารกลางของประเทศต่างๆ ต้องออกมายกเลิกการลงขันทองคำ (Gold pool) และแยกตลาดทองคำออกเป็น 2 ส่วนด้วย

3.2.3 การล่มสลายของระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ (พ.ศ. 2514-2516)

วิกฤตการณ์ในระบบการเงินระหว่างประเทศหนักหน่วงเกินไปกว่าที่จะแก้ไข ในช่วงต้นทศวรรษ 1970 ค่าเงินสกุลต่างๆ ได้ลดลงอย่างรวดเร็วจนในที่สุดก็ถึงจุดล่มสลายของอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ตามข้อตกลง Bretton Woods เกิดการสูญเสียความเชื่อมั่นในค่าเงินดอลลาร์ สาเหตุจากการขาดดุลการชำระเงินของสหรัฐฯ

ก. จุดสิ้นสุดของการใช้เงินดอลลาร์มาแลกเปลี่ยนทองคำได้

ช่วงต้นปี 2514 อัตราดอกเบี้ยในสหรัฐฯที่ลดลงมาก ขณะเดียวกันดุลการชำระเงินที่ขาดดุลเพิ่มมากขึ้น (จากสงครามเวียดนาม) ทำให้เกิดวิกฤตค่าดอลลาร์ในสหรัฐฯส่งผลให้มีเงินทุนจำนวนมากไหลออกจากสหรัฐฯไปสู่ตลาดยุโรปที่ยังมีดอกเบี้ยสูงกว่า วิกฤตการณ์ค่าเงินดอลลาร์ยังคงอยู่ต่อไปจนในที่สุด วันที่ 15 สิงหาคม 2514 สหรัฐก็ได้ยกเลิกการนำเงินดอลลาร์มาแลกเปลี่ยนทองคำ ผลก็คือ หลายประเทศได้ปล่อยค่าเงินลอยตัวเช่นเดียวกับเยอรมันและเนเธอร์แลนด์ และนี่คือจุดสิ้นสุดของค่าเสมอภาคทางการ (Official parties) และอัตราแทรกแซง (intervention rate)

ข. ข้อตกลง Smithsonian

กลางเดือนธันวาคม พ.ศ. 2514 สหรัฐได้แสดงความพร้อมที่จะลดค่าเงินดอลลาร์ ซึ่งเป็นผลให้สกุลเงินสำคัญของยุโรปตะวันออกและญี่ปุ่นมีค่าสูงขึ้น การประชุมการเงินที่จัดขึ้นภายในกรอบการทำงานตามข้อตกลง Smithsonian สหรัฐได้ปรับราคาทางการของทองคำสูงขึ้นจาก 35 ถึง 38 ดอลลาร์ต่อเอวอร์ช ซึ่งเป็นการลดค่าเงินดอลลาร์ลงร้อยละ 7.9 ขณะเดียวกันอัตราการแทรกแซงก็ได้ขยายออกไปเป็น $\pm 2.25\%$ หมายความว่าสกุลเงินที่ไม่ใช่ดอลลาร์สามารถผันผวนขึ้นลงเมื่อเทียบกับสกุลอื่นแต่ละสกุลได้ในช่วง ± 4.5

ค. จุดจบของ Bretton Woods

ข้อตกลง Smithsonian ได้มีปัญหาซึ่งเป็นจุดอ่อนมาตั้งแต่เริ่มต้น จากการที่ได้ยกเลิกการนำเงินดอลลาร์มาแลกเปลี่ยนทองคำ การจัดระบบอัตราแลกเปลี่ยนใหม่แก้ปัญหาได้ชั่วคราวเท่านั้น การเคลื่อนย้ายเงินทุนจากการเก็งกำไรได้เกิดขึ้นอีกไม่นานหลังจากนั้นในเดือนมิถุนายน 2515 แต่การล่มสลายของอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ในปี 2516 สหรัฐก็ได้ลดค่าเงินเป็นครั้งที่ 2 และปรับราคาทางการของทองคำสูงขึ้นจาก 38 ดอลลาร์ เป็น 42.22 ดอลลาร์ จนกระทั่งเดือนมีนาคม 2516 ญี่ปุ่นและประเทศยุโรปที่มีเงินสกุลแข็งก็ได้ยกเลิกที่ตนจะต้อง

แทรกแซงค่าเพื่อรักษาค่าเสมอภาค ระบบ Bretton Woods ที่กำหนดให้ค่าเสมอภาคคงที่จึงได้มาถึงจุดจบอย่างสมบูรณ์

3.2.4 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนหลังปี พ.ศ 2516

ก. การเกิดอัตราแลกเปลี่ยนหลายระบบ

ประเทศอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ใช้รูปแบบที่ยังมีการควบคุมอยู่หรือระบบลอยตัวภายใต้การควบคุม (Managed Floating) ประเทศอุตสาหกรรมที่ใช้ระบบลอยตัวไม่ว่าจะมีการรวมกลุ่มหรือแยกตามลำพังก็ตาม เป็นประเทศที่มีส่วนแบ่งถึง 3 ใน 4 ของการค้าโลก อัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวจึงเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ใช้อัตราคงที่เมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์หรือเงินสกุลชั้นนำอื่น บางประเทศตัดสินใจนำเงินของตนเข้าร่วมกับ สิทธิถอนเงินพิเศษ (Special Drawing Rights) หรือตะกร้าเงินที่มีลักษณะคล้ายกัน ซึ่งทั้ง 2 กรณีจะกำหนดค่าเสมอภาคเปลี่ยนแปลงได้บ่อยครั้งตามตะกร้าที่ไปผูกไว้ เรียกวิธีนี้ว่า crawling peg

ข. กฎระเบียบของระบบแบบลอยตัว

ผลจากการล่มสลายของระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ ประเทศอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนมาใช้ระบบลอยตัวในปี 2516 จากการประชุมของกรรมการ IMF ที่จาไมกาเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2519 ได้มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับความพยายามในการปรับปรุงระบบการเงินระหว่างประเทศให้มีความสมบูรณ์ การทบทวนมาตรา 4 ของกฎ IMF เกี่ยวกับความถูกต้องเหมาะสมของมาตรการที่นำมาใช้ในแต่ละสถานการณ์ การทบทวนนี้ได้ยอมให้ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศตัดสินใจว่าจะใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่หรือยืดหยุ่นมาชิกของกองทุนผูกพันต้องชี้ความพยายามทุกวิถีทางในการรักษาเศรษฐกิจและการเงินให้อยู่ในภาวะที่ดี เพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนของความสัมพันธ์ของอัตราแลกเปลี่ยน

3.3 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของโลกในปัจจุบัน

ระบบอัตราแลกเปลี่ยนของโลกในปัจจุบันนี้ที่สำคัญมี 2 ระบบ คือ ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่(Fixed Exchange Rate System) และระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว (Flexible Exchange Rate System)

3.3.1 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ เป็นระบบที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินในประเทศเทียบกับสกุลเงินตราต่างประเทศไว้ในอัตราคงที่ หรือสามารถเปลี่ยนแปลงได้ภายในของเขตที่กำหนดมี 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

1) Single Peg System

เป็นระบบที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินภายในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักของโลกสกุลใดสกุลหนึ่งไว้ในสัดส่วนที่คงที่ การกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนคงที่นี้มีทั้งแบบที่ตรึงค่าเงินในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักไว้ในอัตราตายตัว โดยไม่มีช่วงเคลื่อนไหวให้ยืดหยุ่นได้เลยและแบบที่กำหนดค่าเงินในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักในอัตราคงที่ แต่ยินยอมให้มีช่วงที่เคลื่อนไหวได้บ้าง เช่น 5% เป็นต้น

2) Basket Peg System

เป็นระบบที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของสกุลเงินในประเทศเทียบกับเงินสกุลหลักหลายๆสกุลในลักษณะตะกร้าเงิน (Basket of currencies) เพื่อถ่วงดุลไม่ให้ค่าเงินในประเทศผันผวนไปตามเงินเพียงสกุลใดเพียงสกุลเดียว

3) Currencies Board System

เป็นระบบที่กำหนดค่าเงินในประเทศผูกติดไว้กับเงินสกุลหลักเพียงสกุลเดียวที่อัตราอ้างอิง ซึ่งคล้ายกับระบบ Single Peg System แต่ต่างกันตรงที่จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเงินตรา ซึ่งทำหน้าที่คล้ายธนาคารกลางขึ้น เพื่อมาควบคุมเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ และเน้นพันธะผูกพันที่ประเทศต้องรักษาค่าเงินให้อยู่ในอัตราอ้างอิง ข้อดีของระบบนี้คือ อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดคงที่กับเงินสกุลหลักและปลอดจากแรงกดดันทางการเมืองภายในประเทศ และแรงกดดันของนโยบายการเงินการคลัง แต่ผลเสียที่จะตามมาก็คือ หากอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ที่กำหนดไว้เป็นระดับที่ไม่เหมาะสม การผูกค่าเงินจะเป็นอันตรายมีโอกาสจะล้มอย่างกระทันหัน เนื่องจากการไหลเวียนของเงินไม่สมดุลกัน หากมีการจัดตั้งตลาดแลกเปลี่ยนล่วงหน้า (Forward Exchange Rate :Forex) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเก็งกำไรโจมตีค่าเงินได้และกดดันให้อัตราดอกเบี้ยพุ่งสูง มีโอกาสจะเกิดตลาดมืดขึ้นได้ ภายใต้ระบบนี้รัฐบาลยินดีรับแลกเปลี่ยนเงินตราที่กำหนดไว้ โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องปริมาณที่นำมาแลกเปลี่ยน

ดังนั้นปริมาณเงินในประเทศจะต้องมีเงินสำรองระหว่างประเทศหรือสินทรัพย์ต่างประเทศ
หนุนหลังในปริมาณที่มากพอ

3.3.2 ระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว เป็นระบบที่ปล่อยให้อัตราแลกเปลี่ยนเคลื่อนไหวตาม
กลไกของตลาดโดยเสรี มี 3 รูปแบบ

1) Independent Float System

เป็นระบบที่อัตราแลกเปลี่ยนถูกกำหนดโดยกลไกตลาดเงินตราต่างประเทศตาม
Demand และ Supply อย่างอิสระ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เป็นต้น

2) Managed Float System

หมายถึงระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัว ซึ่งธนาคารกลางคอยดูแลอัตรา
แลกเปลี่ยนไม่ให้มีความผันผวนมากเกินไป หากค่าเงินมีความผันผวนมากจนอาจส่งผลเสียต่อ
ระบบการเงินและเศรษฐกิจของประเทศเจ้าของเงิน ธนาคารกลางจะเข้าแทรกแซงตลาดเพื่อตั้ง
ค่าเงินให้กลับมาสู่ระดับที่เหมาะสม ประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบนี้อยู่ในปัจจุบัน
โดยเริ่มใช้มาตั้งแต่ 2 กรกฎาคม 2540

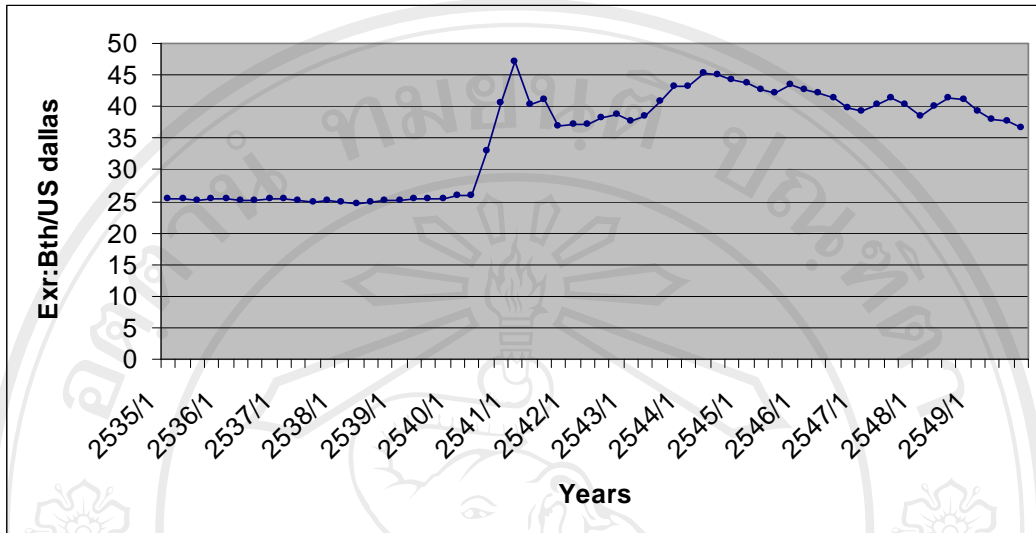
3) Crawling Peg Exchange Rate System

เป็นระบบที่กำหนดค่าเงินในประเทศไว้กับเงินสกุลหลักเพียงสกุลเดียว และค่อยๆ
ปรับลดค่าเงินของตนลงทีละน้อยอย่างต่อเนื่อง ประเทศที่ใช้ระบบนี้ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่
ประสบกับภาวะเงินเฟ้อสูง ค่าเงินในประเทศจะอ่อนตัวลงเรื่อยๆ ตามภาวะเงินเฟ้อ จึง
จำเป็นต้องปรับค่าเงินลงเป็นลำดับให้สอดคล้องกับความจริง เช่น โปแลนด์

3.4 การเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย

ประเทศไทยได้ทำการค้ากับสหรัฐอเมริกามาเป็นเวลายาวนานจึงทำให้ระบบการเงิน
ระหว่างประเทศ (International Finance) ของไทยกับอเมริกามีการเชื่อมต่อกัน ระบบการเงินที่
เชื่อมต่อกันของไทยกับอเมริกาถูกเชื่อมโยงเข้าด้วยกันโดยอาศัยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา
ต่างประเทศของประเทศทั้ง 2 เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยน
เงินบาทเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2535 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2549สามารถแสดง
ได้ในรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 แสดงถึงอัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์รายไตรมาสตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2535 ถึง ไตรมาสที่ 4 ปี 2549

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

รูปที่ 3.1 อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์ก่อนข้างคงที่เรื่อยมาคือประมาณ 25 บาทต่อดอลลาร์ เนื่องจากประเทศไทยยังคงใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงินอยู่(Basket currency)จนกระทั่งไตรมาสที่ 3 ปี 2540 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้เปลี่ยนมาใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวภายใต้การจัดการ (Manage float) จึงทำให้ค่าเงินบาทอ่อนตัวลงอย่างรวดเร็วดังจะสังเกตได้จากกราฟที่มีแนวโน้มสูงขึ้นคือ 25.9 ในไตรมาสที่ 2 ปี 2540 เป็น 33.03 ในไตรมาสที่ 3 ปี 2540 และค่าเงินบาทก็ยังคงอ่อนค่าเรื่อยมาจนกระทั่งอ่อนค่าลงที่สุดในไตรมาสที่ 1 ปี 2541 คือ 47.09 บาทต่อดอลลาร์จากนั้นก็แข็งค่าขึ้นเป็น 40.33 บาทต่อดอลลาร์ในไตรมาสที่ 2 ปี 2541 จากนั้นอัตราแลกเปลี่ยนก็ค่อนข้างความผันผวนอยู่ตลอดเวลาตามความต้องการซื้อและความต้องการขายบาทในตลาดแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศซึ่งจะสังเกตได้จากกราฟ และสำหรับอัตราแลกเปลี่ยนในปัจจุบันนั้นจากกราฟจะเห็นว่าตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ปี 2548 ค่าเงินบาทแข็งค่าเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันคือ ประมาณ 35 บาทต่อดอลลาร์ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลกำไรของธุรกิจระหว่างประเทศ เช่น ธุรกิจส่งออกเป็นอย่างมาก

3.5 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าสินค้าส่งออกของประเทศไทย

มูลค่าสินค้าส่งออกรวมของไทยไปประเทศสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี 2535 - 2549 นั้นมีแนวโน้มการส่งออกที่เพิ่มขึ้น โดยสังเกตได้จากตารางที่ 3 ซึ่งถึงแม้ว่าอัตราการเจริญเติบโตจะเพิ่มและลดไปบ้างแต่โดยรวมแล้วก็มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น และจากตารางจะสังเกตเห็นว่าปี 2542 เป็นปีที่ประเทศไทยมีมูลค่าสินค้าส่งออกลดลงมากที่สุด โดยอัตราการเจริญเติบโตติดลบถึงร้อยละ 4.28 สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะค่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นจึงทำให้มูลค่าสินค้าส่งออกปรับตัวลดลง จากนั้นมูลค่าสินค้าส่งออกก็เพิ่มสูงขึ้นมากโดยมีอัตราการเจริญเติบโตถึงร้อยละ 23.43 ในปี 2543 และต่อมาอัตราการเจริญเติบโตก็ติดลบอีกจนกระทั่งปัจจุบันมูลค่าสินค้าส่งออกของประเทศไทยมีอัตราการเจริญเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 9.15 หรือ 742608.31 ล้านบาท

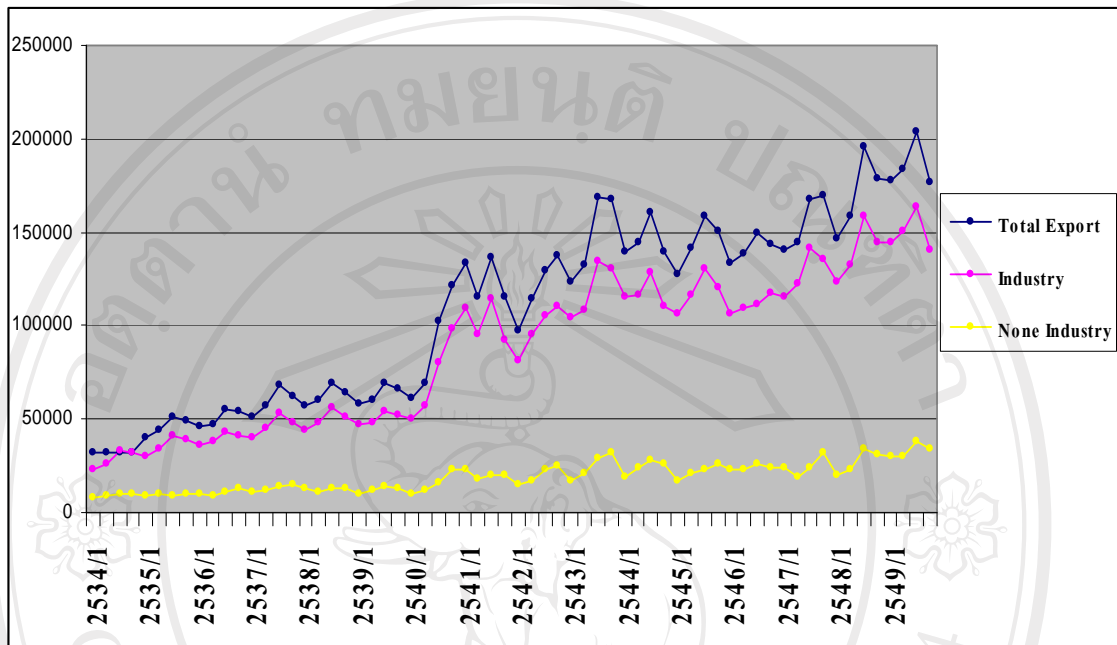
ตารางที่ 3.1 แสดงมูลค่าสินค้าส่งออก(ล้านบาท) และอัตราการเจริญเติบโตของมูลค่าสินค้าส่งออก (ร้อยละ)

ปี	มูลค่า:ล้านบาท			อัตราการเจริญเติบโต:ร้อยละ		
	รวม	อุตสาหกรรม	อื่นๆ	รวม	อุตสาหกรรม	อื่นๆ
2535	185008.00	144891.38	39158.83	44.45	26.18	5.05
2536	202227.00	158668.42	42199.10	9.31	9.51	7.76
2537	239098.00	186658.13	51380.76	18.23	17.64	21.76
2538	250684.82	199988.24	49186.91	4.85	7.14	-4.27
2539	253799.76	202771.71	48820.78	1.24	1.39	-0.74
2540	354551.66	285999.00	60895.34	39.70	41.04	24.73
2541	500786.96	412890.27	81246.38	41.25	44.37	33.42
2542	479361.08	392365.95	80415.22	-4.28	-4.97	-1.02
2543	591688.20	477177.62	99153.71	23.43	21.62	23.30
2544	584496.96	470282.75	96430.34	-1.22	-1.44	-2.75
2545	579071.63	474054.22	87217.99	-0.93	0.80	-9.55
2546	565094.87	444844.94	95596.82	-2.41	-6.16	9.61
2547	622724.80	515430.51	99330.28	10.20	15.87	3.91
2548	680330.23	560004.74	108987.03	9.25	8.65	9.72
2549	742608.31	599269.10	131953.55	9.15	7.01	21.07

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

รูปที่ 3.2 แสดงแนวโน้มของมูลค่าสินค้าส่งออกของประเทศไทยไปสหรัฐอเมริกา โดยแบ่งเป็น

มูลค่าสินค้าส่งออกรวม มูลค่าสินค้าอุตสาหกรรมส่งออก และมูลค่าสินค้าส่งออกนอก
ภาคอุตสาหกรรม

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์

โดยสรุปแล้วการส่งออกปี 2549 มีมูลค่า 742608.31 ล้านบาทเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 9.15 คิดเป็นร้อยละ 99.5 ของเป้าหมายการส่งออก เป็นการขยายตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทุกหมวด กล่าวคือ สินค้าอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.01 และสินค้าที่ไม่ใช่อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นร้อยละ 21.07

- สินค้าอุตสาหกรรม สินค้าสำคัญที่ส่งออกเพิ่มขึ้นสูงกว่าร้อยละ 20 ได้แก่ ยานยนต์ และส่วนประกอบ วัสดุก่อสร้าง และผลิตภัณฑ์ยาง ขยายตัวสูงถึงร้อยละ 20.9, 21.7 และ 31.4 ตามลำดับ สินค้าที่ส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10-20 ได้แก่ เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ อัญมณีและเครื่องประดับ สิ่งพิมพ์และกระดาษ เครื่องสำอางเม็ด ผลิตภัณฑ์เกษตร/เครื่องมือแพทย์ และของเล่น สินค้าที่ส่งออกเพิ่มขึ้นต่ำกว่าร้อยละ 10 ได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า สิ่งทอ เม็ดและผลิตภัณฑ์พลาสติก เครื่องเดินทาง เครื่องหนังและรองเท้า และเครื่องใช้และเครื่องประดับตกแต่ง ขณะที่เฟอร์นิเจอร์ส่งออกลดลงร้อยละ 1.5

- สินค้าที่ไม่ใช่อุตสาหกรรม กล่าวคือ สินค้าเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตร/แร่และเชื้อเพลิง สำหรับสินค้าเกษตร/อุตสาหกรรมเกษตรสำคัญที่ส่งออกเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า ได้แก่ ยางพารา (ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 และ 45.4) ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง(ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 37.8 และ 32.6) และ สินค้าอาหาร (ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.3 และ 10.6) ในขณะที่ข้าวมีมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.2 แต่ปริมาณลดลงร้อยละ 0.8 เนื่องจากราคาข้าวในประเทศสูง และต้องแข่งขันด้านราคากับเวียดนามและอินเดีย ส่วนน้ำตาล มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 แต่ปริมาณลดลง ร้อยละ 25.7 เนื่องจากผลผลิตในประเทศลดลง และสำหรับมูลค่าสินค้าแร่และเชื้อเพลิงก็มีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ยกตัวอย่างเช่น ส่วนประกอบ น้ำมันดิบ ทองแดงและเลนส์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.4, 97.6 และ 35.8 ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved